

Elment egy képviselő!

(gondolatok Ambrus Illés életéről)

Pontosan 50 éve ért véget egy igazi közösségi szellemű ember élete. Az eltelt ötven év is kevés volt ahhoz, hogy mi családtagok elfelejtsük, Édesapám igazi közösségi életmódról szóló tanításait.

Elsősorban önmagától és családtagjaitól követelte meg, hogy soha ne a nagyravágás legyen az életcélja az embernek. Többször azzal tért haza a családhoz, hogy már megint vitája támadt egy képviselőtársával! A vitapartner szavai: meddig kell még nélkülöznünk nekünk, akik a két világháború között annyit szenvedtünk és most, hogy meg akarjuk valósítani a jobb életet, a dolgozók hatalmát, mégis azt látjuk, hogy azok kezdenek jobban élni, akik már korábban is „grasszáltak” és ma sem mozdítják magukat a közösségi tevékenykedés irányába. Talán mi, - akik önként jelentkeztünk a háborús károk felszámolására, szinte fizetség nélkül, - élhetnénk jobban, ha már van miből, nélkülöztünk eleget! Édesapám válasza: nem a „helycserés módszer” vezet el az igazi közösségi életszínvonal javulásához! Viszontválasz: - a szakszervezetek, már régen is azért harcoltak, hogy a „három 8- as” megvalósuljon! Most meg mi ledolgozzuk munkánkat, hogy pénzünk is legyen, utána rendszeresen folytatjuk a képviselői tevékenységünket ingyen! Az asszonyom már arra biztat, hogy mielőbb szabaduljak meg tőletek! Édesapám azt kérte Tőle, magyarázza meg a nejének, mi azt akarjuk, hogy a közösségi életszínvonal javuljon, és aki ezért vállalta a többletmunkát az örüljön, hogy van fizetett munkahelye is! Édesanyám ezt hallva csak annyit jegyzett meg, hogy vigyázz, mert a végén Ti fogtok ott néhányan magatokra maradni!

Édesapám nekünk mindig azt magyarázta, hogy a közösségi szellem azt kívánja, azért is dolgozzunk, - az anyagi javakon túl - hogy az emberek jobban élhessenek. Amikor a képviselői tisztséget elvállaltuk tudtuk, hogy – eredményes munka esetén – a lakosság és a társadalom elismertségén túl, pénzbeli fizetség nem jár érte. Éppen ezért a tanácsrendszer megalakulásakor – 1949. augusztus 20. – alapelveként ragaszkodott ahhoz, hogy minden megválasztott tagjának legyen a saját szakmájában munkahelye, jövedelme. Így egyre nagyobb számban és egyre jobban igyekeztek az egész társadalom felemelkedéséért többet tenni mások is! Azonban, ehhez az elvhez az is hozzátartozott, hogy a közösségi tevékenységet folytatók, funkcióban lévők jövedelmei, - ha egy mód van rá – ne menjenek a dolgozói átlagkeresetek fölé. Édesapám, amikor az első fizetésemet, 960Ft- ot odaadtam édesanyámnak, megjegyezte, hogy Te már jól túljutottál az átlagon, és ez komoly haladás, mert Ő, mint a kereskedők szervezetének járási titkára, csak 415Ft fizetést kapott. Mondtam, hogy a többi harisnyagyári segédművezető is annyit (960Ft) kap. Mellékesen megjegyezte, hogy a műszaki szakmákban talán már túl is fizetik a melósokat, így a képviselők még többet panaszkodnak majd. A Városi Tanács minden képviselőjének segített a saját szakmájában elhelyezkedni, ha éppen nem volt munkája. Édesapámnak, amikor megszűnt a KISOSZ járási szervezete, és Gyulán már működött a Népbolt hálózat, mint volt kiskereskedőt, - először a Kálvin utcai, majd a Krinolini boltban, - mint eladót alkalmazták és akkor is csak 612Ft havi fizetésért. Ő ezért soha nem panaszkodott. Úgy érvelt, hogy minden munkahelyen a vezetőnek kell megállapítania a dolgozók javadalmazását, a szakszervezettel egyetértésben (ez ellen akkor még nem reklamáltak).

Szigorú következetességgel járt el a tanácsi munkájában. Íme, egy példa erre. Édesanyám és a Nejem felvetették, hogy a főzéshez jó lenne nekünk is

gázpalackos PB kiutalás (akkor még, palackhiány miatt tanácsi kiutalással jártak el). Sokan igényelték, mert a PB gázt ingyen adták, csak a szállításért kellett fizetni nyáron 27, télen 35Ft-ot. Édesapánk azt mondta, nekünk van jó „sparhetünk”, majd ha lesz több palack, akkor igényelünk. Évek múlva szóltak nekem a Tanácstól, hogy adjam be már én is az igénylésemet a palackra, mert Édesapámnak már felvetették, hogy nekem, három gyermekem van, és már az egygyermekes családok is kaptak. Erről beszélgetve Édesapámmal, két szigorú megjegyzést tett. Először is mi még meg tudjuk nélküle is oldani a főzést, másodszor, nem szeretné, hogy ezt bárki felhánytorgassa számára, hiszen mint a kereskedelmi állandó bizottság elnöke, az Ő előterjesztésében bírálta el a kiutalási javaslatot. Édesanyám fel is rőtta neki, hogy az „átlag elvet” ne vigye ennyire túlzásba.

Édesapám mindig nagy örömmel szólt arról, amikor sikerült egy-egy embert bevonnia valamilyen közösségi tevékenységbe, hogy: látjátok, vannak olyan emberek, akik megértik „nem az számít milyen közegből, szervezetből jöttek, hanem az, hogy hajlandóak-e a közösségi érdekekért önzetlenül dolgozni, s ha kell, még anyagi áldozatot is hozni”. Sok képviselőtársa, barátja így fohászkodott halálakor „annak örülnénk, ha a tisztséget utána betöltők is olyan következetes, példamutató emberek lennének, mint amilyen Illés volt” – sajnos ezek az alapelvek, később egyre többször sérültek!

Édesapám haláláig tanácstag volt. Sokáig emlegették hálás szívvel nevét Máriafalván is, ahol Ő szorgalmazta a művelődési ház és a bolt létrehozását. Halála, sajnos az első világháború utolsó szakaszában elszenvedett (egyik vese roncsolódása) sebesülésének következménye lett. Amikor, 72 évesen végre nyugdíjba ment, úgy döntött, hogy kórházba vonul. A már évek óta rendetlenkedő máj problémáit szerette volna kivizsgáltatni. A bel-osztályon, -kérése ellenére – mellőzték a műtéti beavatkozást, mert „hasüregi rákra” gyanakodtak. Másodszori kórházi kezelése, vizsgálata során besárgult. Újbóli röntgenezése után, 8 napig nem tudott a „röntgenkásától” megszabadulni a bélrendszere. Felpuffadása után átküldték a sebészetre, de amint kiderült, hogy a kása benn rekedt, nekifogtak a kihajtásához. Ott ez sikerült is, de az ekkorra már nagyon leromlott állapota miatt, a műtét előtt infúziós feljavításra vették. Négy nap és 8 liter infúziós kezelés után kissé feljavultan, közvetlenül a műtetre vitel előtt, a kezeim között halt meg. A boncoláskor derült ki, hogy az egyik veséje teljesen sérült volt, egy vese, pedig nem tudta feldolgozni a sok folyadékot, amely megbénította a szívét. Az előzményekben, pedig csak a besárgulásával foglalkoztak. Az egyik veséje már 1919 óta működésképtelen volt. Ez az időpont a Békés Megyei Hivatal, Alsónémetibe történő evakuálásához köthető. Ő a Direktórium kísérelője volt, mint katona. Szolnoknál a Román intervenció támadásánál kapott belövéskor veséjébe egy 11 cm-es repesz fúródott. Onnan egy katonaorvos barátja vitte Budapestre, és egy padláson kiműtötte a repeszt belőle. Kórházba nem vihettem, mert a román sereg előbb odaérve, már razziázott a fővárosban. Működő veséje évtizedekig csak egy volt. Ezért következett be a túlvizesedés, ennek okán, pedig a szívmegállás. Amikor ez a boncolás után az orvosok tudomására jutott azt mondták, hogy jobb lett volna, ha egyből műtik, - és előtte kihagyják az infúziós kezeléseket – mert csak egy babszemnyi epekőve volt beszorulva, nem pedig rákosodás.

Ambrus János
nyugdíjas